

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		DL. 2009/908	21 april 2009
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Vierde Actieprogramma Nitraatrichtlijn en innovatie			

_____ Geachte Voorzitter,

Op 16 april jl. is in een Algemeen Overleg het Vierde actieprogramma inzake de Nitraatrichtlijn aan de orde geweest. In dit overleg heeft de heer Koopmans van de CDA-fractie mij verzocht aan te geven hoe vanuit de overheid de benodigde innovatie zal worden gestimuleerd om de verliezen van stikstof en fosfaat bij het gebruik van mest fors te reduceren en tegelijkertijd de opbrengst en kwaliteit van gewassen in stand te houden en waar mogelijk te verbeteren. Met deze brief voldoe ik aan dat verzoek.

Ik wil vooropstellen dat de innovatie in de eerste plaats de verantwoordelijkheid is van het landbouwbedrijfsleven. Landbouwers moeten de aanpassingen doen in hun bedrijfsvoering. Het zijn dus ook de landbouwbedrijven die in samenwerking met toeleveranciers, dienstverleners en onderzoekers de innovaties moeten uitdenken, uitproberen en gebruiken. Dat kan de overheid niet voor het bedrijfsleven doen. Wel kan en wil de overheid het bedrijfsleven hierbij stimuleren en ondersteunen.

Het vierde actieprogramma Nitraatrichtlijn schetst een aanzienlijke opgave voor de landbouw. De noodzaak van innovatie is gelet op de stikstofproblematiek het grootst in het zand- en lössgebied; voor de fosfaatproblematiek is die het grootst voor de gronden met fosfaattoestand hoog. De veehouderij staat voor de uitdaging om een afzetmarkt te vinden en houden voor de geproduceerde dierlijke mest. Naast de noodzaak van innovaties om de met mestgebruik samenhangende waterkwaliteitsproblemen op te lossen, zijn er ook de andere vraagstukken samenhangend met de veehouderij die opgelost moeten worden, zoals de ammoniakproblematiek en het verminderen van de broeikasgasemissies. In de innovatieopgave dient daarom gestreefd te worden naar synergie, ook in relatie tot dierenwelzijn.

In het vierde actieprogramma wordt aangegeven dat de overheid het ontwikkelen en op grote schaal implementeren van innovaties langs twee sporen wil ondersteunen: enerzijds het ontwikkelen van innovatieve technologieën, technieken en managementmethoden, en anderzijds het verspreiden van die innovaties in de sector. Ik zal hieronder deze beide sporen meer concreet uitwerken.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
21 april 2009	DL. 2009/908	2

Ontwikkelen van innovaties

Er is een groot aantal onderwerpen denkbaar waarop nadere kennis- en techniek-ontwikkeling nodig is om tot meer milieuvriendelijke bedrijfsvoering in de landbouw te kunnen komen. In de akker- en tuinbouw kan onder andere gedacht worden aan verdere verbeteringen in de timing en wijze van toediening van meststoffen, optimalisatie van de teelt van een vanggewas, uittesten van drainage-/recyclesystemen, en de technische en economische haalbaarheid van het op niet-grondgebonden wijze telen van gewassen met een inefficiënte stikstofopname, bijvoorbeeld op stellingen of in goten. Voor de veehouderij zijn innovaties op het gebied van bijvoorbeeld voermaatregelen en de bewerking en verwerking van mest van belang.

Voor veel innovaties ligt er een goede basis in het onderzoek dat heeft plaatsgevonden of nog steeds loopt. Zo hebben de LNV-onderzoeksprogramma's op het gebied van mest en milieu een schat aan kennis opgeleverd die in de praktijk nu al kan worden toegepast. Koploperprojecten als 'Koeien en Kansen' en 'Telen met Toekomst' laten zien wat er zoal kan in de praktijk om de milieuresultaten te verbeteren zonder dat dit ten koste gaat van de opbrengsten.

Het LNV-onderzoeksprogramma voor de jaren 2010-2013 wordt nu ontwikkeld en zal op veel van de in het vierde actieprogramma genoemde onderwerpen ook geld inzetten. Het gaat dan specifiek voor innovatie om een bedrag van om en nabij een miljoen euro per jaar. Vooruitlopend op het nieuwe onderzoeksprogramma heb ik Wageningen UR verzocht om een project mestinnovaties te starten. In dit project wordt onderzoek gedaan naar in de praktijk toepasbare innovaties op het gebied van onder andere mestscheiding, energie uit mest en fosfaatterugwinning. In dit project investeer ik in 2009 en 2010 in totaal één miljoen euro.

Van belang voor de ontwikkelingen op het gebied van mestverwerking zijn zeer zeker ook de pilots mestverwerking waarin onderzocht worden of het vanuit milieukundig, landbouwkundig en bedrijfseconomisch oogpunt verantwoord is om een kunstmestvervanger uit dierlijke mest te maken. Ik zie dit als een perspectiefvolle ontwikkeling, waarin de regering samen met het bedrijfsleven voor ongeveer twee miljoen euro investeert aan de genoemde onderzoeken.

Tot slot wil ik ook wijzen op de projecten die in het kader van het 'Innovatieprogramma Kaderrichtlijn Water' door de regering worden gefinancierd. Voor de uitvoering van dit programma is door de regering 75 miljoen euro beschikbaar gesteld. Dit geld wordt verdeeld via 2 tenderregelingen. In de openstelling van de eerste tenderregeling is een groot aantal innovatieprojecten op landbouwgebied voor een bedrag van ongeveer 10 miljoen Euro gehonoreerd. Ik hoop en verwacht dat aan de tweede tenderregeling later dit jaar opnieuw een groot aantal initiatiefnemers met innovaties in de landbouw zullen deelnemen.

Ik vind het zeer belangrijk dat door de overheid uitgevoerd onderzoek naar innovaties ook weerklank vindt in de samenleving en de landbouwsector. Ik juich initiatieven van het bedrijfsleven om innovaties te ontwikkelen, zoals het 'Masterplan Mineralen' van Productschap Akkerbouw, LTO Nederland en de Nederlandse Akkerbouw Vakbond, van harte toe. Ik streef ernaar om met het bedrijfsleven samen te werken bij het doen van onderzoek, om er ook zo voor te zorgen dat de resultaten van onderzoek gedragen worden en in de praktijk ook toegepast gaan worden.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
21 april 2009	DL. 2009/908	3

Verspreiding van innovaties

Voor de brede verspreiding van innovaties in de landbouwsector zodat de innovaties ook daadwerkelijk gebruikt worden en effect kunnen hebben, wil ik naast het betrekken van de praktijk bij het onderzoek ook gericht het subsidie-instrumentarium inzetten. Ik denk dan in de eerste plaats aan subsidies voor projecten gericht op kennisverspreiding en demonstratie.

Daarnaast denk ik ook aan subsidies gericht op het ondersteunen van ondernemers die innovaties ontwikkelen.

Tot slot wil ik ook inzetten op het ondersteunen van investeringen op bedrijven die aantoonbaar helpen om milieuwinst te boeken. Ik onderstreep hierbij dat ik alleen echte vernieuwingen die aantoonbaar effectief zijn, wil stimuleren en ondersteunen.

Ik wil deze subsidies zo mogelijk cofinancieren met Europese middelen uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). In het akkoord over de 'health check' van afgelopen najaar is onder andere de mogelijkheid gecreëerd om extra middelen in te zetten voor onder andere het verbeteren van de waterkwaliteit en het verhogen van de biodiversiteit onder andere door het bevorderen van innovatie. Ik wil een deel van deze middelen, naar verwachting jaarlijks enkele miljoenen euro, inzetten voor ondersteuning van de sector bij het realiseren van de in het vierde actieprogramma Nitraatrichtlijn geschetste 'innovatieopdracht' via de hiervoor genoemde instrumenten.

Ik wijs er tot slot op dat het fiscale instrumentarium nu al ingezet wordt voor het stimuleren van investeringen in extra milieuvriendelijke machines. Zo staan op de milieulijst 2009 van de VAMIL en MIA onder andere precisiebemestingsystemen en mestverwerkingsinstallaties.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

G. Verburg